

Jale Sancak

Rüzgârın Yolcusu

Nicedir yolcuydu, yalnız yolculukların piri, tek ve تنها olanlardandı.

Otobüs Asmabağ tesislerinde duruyor. Bütün تنها yolcular gibi biliyor, onun tenine de-
ğen yanar, okşayan ölür, ateştir, ağıdır, keskindir paralayıcı. Hoparlörden donuk bir ses dur-
madan adını çağırıyor.

Bu güzergâhta sonuncu mola Asmabağ. Ağrıyan sırtına, uyuşmuş bacaklarına rağmen in-
miyorsun Asmabağ'a, dışarıda güzel, kıyıcı bir yağmur, inmiyorsun, bir an önce bitsin istiyor-
sun, dışarıda, camın altında bir kadın, görmüyorsun, تنها yolculuğuna bakıyorsun, dışarıda
gidenler ve dönenler, kadın ıpslak, kadın yağmura aldırıyor, hiçbir şeye aldırıyor, belki
de dışarıda donuk anonslar, ayrılma telaşları, kavuşma hazırlıkları, sen uykusuzsun, yorgun,
tahammülsüz, işitmiyorsun dışarıyı, bir an önce bitsin bu son mola.

Bir umut menzildir bazen son mola, bazen de kâbusun eşiği, bir meçhulün ilk sözü. Bun-
lardan irak başka bir yerdesin, camın altında bir kadın kilitlenmiş seni gözlüyor, öyle bir yer-
desin ki o kadim mesele kapansın artık, kurtul kimse olmaktan; kurtulmalısın.

Otobüs bir anda boşalıyor, senden başka herkes iniyor, darmadağın şoförler, üşümüş mua-
vinler, çırpı hostesler katran karası çaylara koşuyorlar, yolcular katran karası. İnmiyorsun sen,
umursamıyorsun o donuk sesi, bırak çağırısın; beklemek, kimse olmak, dokunmak, yanmak
dayanılır gibi değil; bir ad taşımak, hapsolmek ona, katlanılır şey değil. Bırak kuşatsınlar As-
mabağ'ı sen adını burada bırakacaksın.

Adımı yağmura bırakacağım, köye yürüyeceğim ilk kavşakta inip. Yaz maharetini çoktan
yitirdi, yıldız poyraz, karayeldir şimdi köy, ama ne gam, şenlikli yazla değil, kışla sağalacağım

ben, buydu istediğim. Şimdi ağaçların çığlıklarıdır köy, rüzgârın yorulmak bilmez uğultusudur, âdetidir, rüzgâr, sessiz, insansız sokakları hırpalamaya bayılır, denizi, çıplak bahçeleri, viran kâğır konakları durmadan, durmadan hırpalır, usanmaz, vazgeçmez, âdetidir dallara hoyratça vurup dağıtır, teknelere eziyet eder, sürükleyip götürür balık ağlarını. Reisler eskisi gibi kalkışlırlar mı bilmem, ama rüzgâr yalnızca balıkları sevindirir. Olsun, yaz daha az kıyıcı değildir ki. Ben onun için gidiyorum, onun yolcusuyum şimdiden sonra, o delibozuk asinin.

İlk kez kumsalın seslerinde değil, ıssızlığında yürüyeceksin. Yosun basmış kayalıklara vuracaksın, eski bir gemi halatı bulacaksın, bir gemici feneri pas üşüşmüş, bir kırık dümen; çocukluğunun düşleri. Esrik tayfayla konuşacaksın, nasıl da özlemişsin, kış kaçkınlarının, köye sığınmış kaçakların peşine takılıp hikâyelerine ereceksin. Hikâyeler ki hüzdür bu mevsimde, insansız kalan odaların ezgileridir, yalnızlığın uzun sesleridir, upuzun, ağdalanmış gece boyunca da susmazlar. Ateşin başında onlarla yol alıp sabrını onlarla bileyeceksin. Kahveye döndüğünde yaşlı meczuplara da, balıkçı reislerine de hazır olacaksın; onlar geçmişin sevgili yüzleri, onların hikâyeleri sökün edecek, yad ve sıcak.

Yazdı köyde, kahvenin bahçesine gökyüzü inmiş, yıldız üşüşmüştü. Meczuplardan biri Arap lakaplı Ali Reis, bir yolcudan söz açmıştı, dargınlığı sevip kimsesizliği seçen birinden. Rüzgâr usuldu o akşam, yatıştırıcıydı, deniz, temmuz, kumsal pul pul yanar dönerdi. Başiboş köpeklerle yaren birkaç sarhoş karaltı çalı çırpı tutuşturuyordu kumsalda. Babam dalgındı dinlerken, bir yarayı yoklar gibiydi gene, ağabeylerimin yüzünde seğirmeler, bir alnı akıtmalı geçirmişlerdi kahvenin önünden, ertesi gece düğün kurulacaktı, yazlıkçılardan kızartma kokuları buram buramdı, söz sürüyordu bir yandan. Şehirde kopup gelen biriydi hikâyedeki, doğru ya da yanlış, kendini yitirdikleriyle savunan bir adam, yanında bir kadın, fenere kapanmıştı. Fener çocukluğumun esrarengiz hikâyesi.

Uyuyup kalmıştım bir ara, sonunu kaçırmıştım hikâyenin.

Yazdı, kuzeye rağmen kopkoyuydu, kıyıcı. Şaşılası bir balık istilası, bir güzel kıyamet, bir bereket. Sürgit bir yarayı yoklayan baban bile memnundu yazdan. O yıl ilkti Ela'nın gelişi, düğüne konuktu, kirazlar durmadan gülüşüyordu, temmuzun kalbiyle bakıyordunuz birbirinize, bazı günler baştan ayağa yosundunuz, balık soyundandınız, dalgalara teslim kumsal, hem de uyuyakaldığınız sandaldınız. Ne güzel duruyordu kapıda Ela, ne güzel çağırıyordu seni.

Kayalıklara kaçıyorduk, ormanda kayboluyorduk, bir mağara ağzında, bazen de fenerin gölgesinde buluyorlardı bizi.

Sakil, kirli, bıkkın Asmabağ tuhaf bir ışık çakımıyla ağarıyor, camdaki buğu fiskeleri siliyorsun, yağmura aldırmayan bir kadının yüzü son mola; konup kalkan yorgun otobüslerin, kafileler halinde yalnızlığın ortasında bir tutunma noktası mı aradığı? Bir mazeret belki de... Gözlerini bir an olsun ayırmadan yüzüne kilitlenmiş bir kadın, otuzlarında olmalı,

güzel, mahsun, belki deli, Asmabağ'ı bir başka renge boyuyor, birbirinize saplanıyorsunuz; nice-
cedir kaçtığın şey...

Sorduğunda babam diyor ki, adını yolda bırakmış da gelmiş yolcu.

Ela'ya annenin nasıl öldüğünü, babanın suçunu bir türlü söyleyemiyorsun.

Nicedir kaçtığın şey ansızın buluyor seni.

“Bir heves yola birlikte çıkılır, ilkin sevinçtir yolculuk, rüyaya kavuşma arzusu, birden bas-
tıran bahar havasıdır. Ne ki gittikçe yol uzar da uzar, rüya durmadan kaçır, argınlık verir, yo-
lun sonuysa belirsizdir. İşte o vakit biri dayanamaz, yetiremez gücünü, geri döner, yarı yolda
bırakır ötekini.

O akşam Arap Ali Reis mi demişti bunları?

“Kimileyin de yolda, belki bir mola anında karşılaşır, bir süre birlikte yola devam edilir, o
vakit bir yaz güzelliğidir de yol, doyulmaz bir mevsimdir, bolluk, bereket. Ne çare çabuk ge-
çer yaz, güz, ardından karakış kopar. Hep böyle oldu şimdiye dek, kimse sonuna kadar bir-
likte gidemedi, yol birini mutlaka tüketti.”

Yoksa bunlar camın altındaki kadının sözleri mi?

Karanlığın, rüzgârın, gitmenin sözlerini dinleyen yolcu, kadının gözlerinde duruyor. Kadı-
nın gözleri ela: can alıcı.

Yüreğimi ayaklandırıyor gariban Asmabağ, yağmur diniyor birdenbire, pus kalkıyor, kadın
boşlukta dağılan bir şeyler söylüyor, sonra da dayanak noktasını yitirmişçesine sendeliyor, te-
dirginliğim oluyor, neden onca yolcu arasında gelip beni buldu, kimselikten kurtulmak ister-
ken ben, geride bıraktıklarımın sıyrılmak üzereyken kederli sürüklenişle neden bana sığı-
nıyor? Sadece bir rastlantı mı, korku nöbetine yakalanış, kim olduğunu önemsemeden, kim
olursa olsun, birinden ummak belki, belki bir düşün peşine takılmak, kim bilir... ne oldu-
nu bilmeden mihlanıyorum ona.

Yıldız üşüşmüş bir gece oluyor kadın, usul rüzgâr, kalbin sesiyle kumsala vuran uzun saç-
lı bir dalga, bir sedef kanat. Yolcu kumsaldaki evin kapısında hayal ediyor onu: kucağındaki
kediye göstererek gülüyor, “Az önce buldum, burada, kapının önündeydi.” Öpüyor kediye,
göğsüne bastırıyor, “Biber olsun mu adı?” Olsun. Kedinin adı Biber...

Anahtar bir türlü dönmüyor, pas tutmuş kilidi kırmaktan başka çare yok. Uzuncadır gidil-
memiş eve bin bir güçlkle giriyoruz, sımsıkı sarılıyorz birbirimize. Öyle üşüşmüş ki! Çabu-
cak yakıyorum sobayı, sıçrayan uçkunlarla birlikte yıldız kokusu, tahtaların çıtırtıları... Biber
hemen kıvrılıveriyor sobanın önüne, ben konuğumun çıplaklığına uzanıyorum.

Baban cevap vermeyince hikâyenin sonunu büyük ağabeyine soruyorsun.

Sonra her yaz geldi Ela, temmuz, ağustos oldu sımsıcak, fenerin sırma saçlı ışığı oldu,

denizin kumsalla, balığın reislerle sevişmesi, küçük dalgaların muzipliği, yaz dallarının gülüşü oldu, şehrin sıkıntısını attı, öfkesini şehrin, umarsızlığını... Sandalı birlikte boyadık, sözde ağları da onardık, ellerimiz paralandı, ipe balık dizdik, sık sık annemin mezarına gittik; her defasında babamı orada, sessizce otururken buluyorduk, toprağı avuçlayıp uzaklara bakıyordu, görmüyordu sanki bizi. Ela'ya bir türlü söyleyemedim. Babam ağları sırtlayıp fenere doğru gidiyordu.

Fenere kapanan yabancı onu seçmişti, bıçaklar, ağlar, ateşleri. Tek olanlar nasıl geçtiyse öyle geçmişti hep, biriktirmişti onları ve kaybolmuştu, sevinçleri görmemişti, bu yüzden boyuna acımişti gözleri, sözleri durmadan boğulmuştu, durmadan ölümler bırakmıştı kumsala, korkak, ezgin, sinik, düşleri yitik. Sen şimdi mermeri yontmayacaksın artık, toprağı, çamuru öyle biçimlemeyeceksin, öğrencilerine yalan söylemeyeceksin, bundan böyle öğrencilerin de olmayacak, dal keseceksin mesela, saz, denizin getirdiği tahta parçaları, başka şeyler...

Onları yontacaksın, dalı, sazı, kimsesiz taşı. Söz bitecek, bu kez sen öğrenci olacaksın, sessizliğin öğrencisi, rüzgârın yolcusu. Adını unutacaksın.

“Arap Ali Reis, heybetinden geçilmez kara heyûla, eski tekneyi tek başına kalafata çekmiş-pazuları, bilekleri, göğsü yaman mı yaman-, bir güzel raspalamış, boyayıp sonra sağaltmış, balığa, dalgaya, kıyıcı rüzgâra, bin türlü serüvene hazırlanmış, tam rasgeleleri arkasına alıp sefere çıkmaya niyetlenmiş ki, fenerdeki yolcu talip olmuş tekneye. Yüzü tutmamış reisin, RÜZGÂR'ı yolcuya emanet edip endişeyle beklemeye başlamış. Üç gün sonra, patlayan havanın ardından tekne epeyce yaralı kıyıya vurduğunda yolcu içinde yokmuş. Geriye kalan bir kırmızı kazak, bir de taraz taraz bir yün bere, hepsi o.

Ne yolcu ne kadın, ikisi de meçhul.

İşte o gün, orada oynattıydı Ali Reis.”

...

Büyük ağabeyim çok zaman sonra böyle bağlamıştı hikâyenin sonunu.

O donuk ses hâlâ çağırıyor adını. Aldırmıyorsun, camın altında bekleyen kadın kendinden başka her şeyi silip yüzüyle, yüzünün cümleleriyle esir alıyor seni, büyülüyor. Giderek büyüyen yüzü sonunda bütün görüş alanını kaplayıp kuşatan tek görüntü, görebildiğin tek şey haline geliyor; her yeni cümleyle titriyorsun.

Ela o son yaz ormanda tek başına kayboldu. O son yaz babamı sol yanı sırf kül, mezara kapanmış halde buldular. Rüzgâr küllerini mezarın üstüne serpti, sadece sağ yanını gömdüler. Annem bağışlamış mıydı onu?

Ela kötülüğün zamanında yok olmuştu.

Kadın bir iki adım daha yaklaşıyor, anlamışçasına gülümsüyor, “Bazen de böyledir işte, hiç ummadan, beklenmedik bir biçimde bulurlar birbirlerini, küçük bir el hareketi, bir kıpırdanış,

bir bakıştır ele veren, sonu belirsiz de olsa yola birlikte devam edilir. Karşı durabilecek misin kaydı düşülmemiş olsa da bu her şeyden daha güçlü yasaya?... Yoksa direnecek misin yalnız yolculuğunda? Nasıl kurtulacaksın kimse olmaktan?”

Ateşin önünde, ateşle akacak, birbirinizde yol alacak ve üşümeyeceksiniz. Biber gelip mırıl mırıl ayakucunuza kıvrılacak. Sabaha karşı dalgaların amansız sesiyle uyandıığında konuşunun üstünü usulca örteceksin, bir hikâye de sen, belki kaçaklardan birinin anlattığı, belki senin uydurduğun, fısıldayacaksın onun derin uykusuna.

“Çocuk dönerken, ağabeylerine rağmen, Biber'i şehre götürdü, Ela'dan kalan tek şeydi ke-dicik.”

Atölyeler, akademi, orada bir şey olma, kimse olma savaşları, öğrenciler, mermer, çamur, kil değil beni bekleyen, fener, yolcunun ve Arap Ali'nin ruhunu kuşanan, babamın suçunu, Ela'nın kayboluşunu saklayan o bin yıllık fener. Buna dayanabilecek misin? Onun tenine de-ğen yanar, okşayan ölür, bilmiyor musun? Biliyorsun.

Bakalım, Reis'ten tekneyi isteyeceğim, kim bilir...

Mola bitti, donuk ses yolcuları otobüslerine çağırıyor; istenilen, istemeden mecburen gidilen, gitmeden yapılamayan, gidince de yapılamayan yerlere, yönlere doğru harekete hazırlanıyor otobüsler. Yolcu yolunda gerek. Camın altındaki kadın Asmabağ'ın ıslak toprağına yığılı-veriyor; ürküntüyle fırlıyorsun yerinden, henüz kapatılmış otomatik kapıyı açmalarını söylü-yorsun, iniyorsun çabucak, kimse değilsin, gerçekten de koşup telaşla kucaklıyorsun kadını, kimse olmanın acısından, kötülüğünden sıyrılıyorsun, rüzgâr fenerin sesini getiriyor, reislerin ezgilerini, kış kaçkınlarının türkülerini, yalnız evlerin sözlerini. Kadın gözlerini hafifçe aralı-yor, ikiniz de otobüslerinize binmiyorsunuz.

İ M G E K İ T A B E V İ Y A Y I N L A R I

André Gide Ahlaksız

Geleneksel "ahlak" kalıplarını yıkıp içgüdüleri ve duyguları dışavurarak bireysel yeni bir ahlak oluşturma çabasının öyküsü.

144 Sayfa
7 YTL

Türkçesi: Mehmet Ali Ağaoğulları

